

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DERGİSİ

DİNİ, AHLÂKİ, EDEBİ, MESLEKİ AYLIK DERGİ

3. Cilt

Mayıs — 1964

5. Sayı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TURİZM SEZONUNUN BAŞLAMASI DOLAYISIYLA, SA- YIN DIYANET İŞLERİ BAŞKANIMIZIN, TEŞKİLÂTİMİZ ELEMENLARINA ÖNEMLİ BİR GENELGESİ	131
3 MÜŞAVERE KURULU KARARI	132
SABİT FİKİR VE KALB HUZURU	133
Sadeddin EVRİN	
KAN DÂVALARI	136
Mehmet ORUÇ	
MAYISLARDA YAŞIYAN RUH	138
Ahmet YÜZENDAĞ	
FÂTİH'İN CİHAD-I EKBER'İ VE CİHAD-I ASGAR'İ	141
Halim Bâki KUNTER	
İSTANBUL'U FETHEDEN YENİÇERİYE GAZEL	142
Yahya Kemal BEYATLI	
Ölümünün Yıldönümü Dolayısıyla :	
ELMALI'LI KÜÇÜK HAMDİ EFENDİ	144
MÜSLÜMANLIK DÂİMA İLERLEMİYİ EMREDER	146
M. Şevki ÖZMEN	
SORUMLULUK DUYGUSU, AHLAK GÜZELLİĞİ VE İYİ- NİYET	148
Veli ERTAN	
12 İMAM TEFRİKASI HAKKINDA	150
İSLÂMDA YARDIMLAŞMANIN İNCELİKLERİ	152
Abdullah GÜVENÇ	
OSMANLI ŞEYHÜLİSLÂMLARININ TERÂCİM-İ AHVÂLİ İbn-i Kemal Ahmed ŞEMSÜ'D-DİN EFENDİ	154
FETVÂ EMİNLERİ (Geçen sayıdan devam)	155
M. Vamık Şükrü ALTINBAŞ	
BAŞARILI MESLEKDAŞLARIMIZ	156
HABERLER	157
Dış Basın - İç Basın - Teşkilât Haberleri	
TAYINLAR	160

SORUMLULUK DUYGUSU AHLAK GÜZELLİĞİ VE NİYET

Veli ERTAN

Her insan, yapmış olduğu iyi veya kötü işlerden sorumludur. Bu sorumluluk şüphesiz muhtar ve âkil olanlar içindir. Yani yaptığı herhangi bir işin iyiliğini veya fenalığını temyiz edebilecek bir kabiliyette bulunmasına bağlıdır. İşte bu vasıfları taşıyan bir kimse, yapmış olduğu iyi işlerinden dolayı mükâfat, kötü işlerinden dolayı da ceza görecektir.

Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Kerim'de meâlen : «Her kim bir zerre miktarı hayır yaparsa onu görecektir. Her kim de bir zerre miktarı şer işlerse onu bulacaktır.» (1) buyurmuştur.

İşte bu âyet-i celîleye göre sorumluluğun en küçük derecesi beşer için en küçük bir ölçü ile ifâde olunmuştur. En cüz'î bir hayrın veya en cüz'î bir şerrin bile Cenâb-ı Hakk'ın yanında zâyi olmayacağına şüphesiz bir delildir.

Evet, bir kimse gerçekte hayır işlediğine kaani ise bu işine devam eder, sevap kazanmağa çalışır. Aksini yaparsa tabiatıyla şerri hayra tercih etmiş olur.

Meselâ, bir mahkeme huzûrunda bir dâvanın rüyetinde şahitlik vazifesini yapan bir adam hakikatı ifâde etmişse elbette hayır işlemiştir. Böyle yapmayıp da hakikatten inhiraf etmişse elbette bu suçtan dolayı mânevî bir azdırabın içine girmiştir. Çünkü bu hareketiyle ahlâk ile telifi kaabil olmayan kötülenmiş bir suç işlemiştir.

Mert ve dürüst olan, her hikmetin başı Allah korkusudur, diyen, bir kimşenin ihtiyaçları ne kadar çoğalırca çoğalsın, maddî bir menfaat karşısında aslâ kötü hallere kendini kaptırmaz, doğruluktan aslâ şaşmaz.

Merhum Ziya Paşa'nın da «Terkîb-i Bend» bölümünde dediği gibi :

«İnsana sadâkat yakışır görse de ikrâh,
Yardımcısıdır doğruların Hazret-i Allah.»

İşte hakikî saâdete ulaşmanın tek çaresi sorumluluk duygusunun hakikiyle idrak edilmiş olmasıdır. Amelde de hiç şüphesiz ihlâs ve hüsnüniyet esastır.

Resûl-i Ekrem bir hadîs-i şerifinde : «Amellerin kıymeti niyetlere bağlıdır. Herkesin niyet ettiği ne ise eline geçecek olan da odur.» (2) buyurmuştur. Bütün amellerin oluşu ve kıymet kazanması, şüphesiz evvelâ içimizdeki

1 — مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ *

2 — إنما الأعمال بالنيات وإنما لكل امرئ ما نوى ...

gizli olan niyetlerimize göredir. Sonra da zâhir olarak âzânın fiil ve hareketlerine istinad eder. Yine diğer bir hadîs-i şerîflerinde de : «Cenâb-ı Hakk, sizin kılık kıyafetinize ve suretlerinize değil, kalblerinize bakar.» (3) buyurmuşlardır.

Evet, bir işten maksat ne ise, hüküm ona göredir. Yukarıda zikredilen hadîs-i şerîflerden mülhem olarak bu fikhî kaideye az sözle çok mânâ ifade edilmiştir. Niyetin de önemi ve lüzumu açıkça belirtilmiştir.

İnsanlığın tekâmül seyrini din yönünden incelediğimiz zaman görürüz ki, cemiyetler, müntesibi buldukları dinlerine, örf ve âdetlerine bağlı kaldıkları müddetçe uzun zaman varlıklarını muhafaza etmişlerdir. Müslümanların zaferden zafere ulaşmaları, şan ve şeref kazanmaları da hiç şüphesiz İslâm ahlâkına samîmiyetle içten bağlanmalarıyla mümkün olmuştur.

Büyük Türk milletinin yüzyıllar boyunca Dünya tarihinde tanınmaları ve şeref kazanmaları, Viyana kapılarına kadar dayanmaları ve Büyük Sahrâ'ya kadar uzanmaları İslâm Dînine ve Ahlâkına sınıksız sarılmakla kaabil olabilmıştır.

Dünyanın son ve en mütakâmil dini, intisâbiyle şeref duyduğumuz İslâm Dini'dir. Bu olgun dinin de gayesi güzel ahlâktır.

İslâm Dini, bizi kötü şeyleri işlemekten menetmiş ve iyi şeylerin de yapılmasını emretmiştir. Bu sûretle İslâm ahlâkı da şâhikasına ulaşmıştır. İlme teşvik ve tergîb eden İslâm Dini, insanlığı zulmetten nûra, hurâfâttan hakikate ve dalâletten hidâyete ulaştırmıştır.

Güzel ahlâk her şeyden önce hakikatın tecellisine yardım etmiştir. Yüce Peygamberimiz bir hadîs-i şerîfnde : «İslâm, güzel ahlâktan ibârettir.» (4). diğer bir hadîs-i şerîflerinde de : «Ben ancak en güzel ve yüksek ahlâkı (huyları) tamamlamak için gönderildim.» (5) buyurmuşlardır.

Cenâb-ı Hakk, Kur'ân-ı Kerîm'de Resûl-i Ekrem için : «Şüphesiz (yâ Muhammed) ahlâk güzelliğinin en yüksek mertebesini hâizsin.» (6) buyurmuştur.

İşte İslâm Dini'nin gâyesi, güzel ahlâk ve kalb temizliğidir. Yapmış olduğu işlerin iyiliği ve kötülüğünden duyduğu sorumluluktur.

Genç, ihtiyar, kadın ve erkek her Müslüman bu güzel ahlâka ulaşmanın yollarını ancak, Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini yerine getirmek ve nehyettiklerinden kaçınmakla bulabilecektir.

3 — إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ جَسَامِكُمْ وَإِلَىٰ صُورِكُمْ وَلَكِنَّ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ ...

4 — الْإِسْلَامُ حَسَنُ الْخُلُقِ ...

5 — إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمَّ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ...

6 — وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ...